

Magdalena Czubak-Koch

XXIV Letnia Szkoła Młodych Pedagogów, "Orientacje jakościowe w badaniach pedagogicznych". Ustroń, 13-18 września 2010 r.

Teraźniejszość - Człowiek - Edukacja : kwartalnik myśli
społeczno-pedagogicznej nr 4 (52), 101-104

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

**XXIV Letnia Szkoła Młodych Pedagogów,
Orientacje jakościowe w badaniach pedagogicznych,
Ustroń, 13–18 września 2010 r.**

W dniach 13–18 września 2010 roku na ziemi śląsko-cieszyńskiej, w Ustroniu, odbyła się XXIV Letnia Szkoła Młodych Pedagogów. Tegoroczne spotkanie zostało zorganizowane pod patronatem Polskiej Akademii Nauk. Jej współorganizatorem i gospodarzem był Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie. Kierownictwo Szkoły objęła, już po raz siedemnasty, prof. Maria Dudzikowa z UAM w Poznaniu. Funkcję sekretarza naukowego sprawowała dr Anna Gajdzica, którą w staraniach organizatorskich wspierały dr Aleksandra Minczanowska i dr Małgorzata Stokłosa.

Temat XXIV LSMP – *Orientacje jakościowe w badaniach pedagogicznych* – wzbudził duże zainteresowanie wśród młodych adeptów nauki i „przyciągnął” do Ustronia ponad 80 osób, niemal ze wszystkich zakątków Polski. Zadaniem Szkoły jest wspieranie rozwoju naukowego młodych pedagogów. Problematyka badań jakościowych dobrze wpisuje się w tę ideę, umożliwia wzbogacenie własnego warsztatu badawczego i posze-

zenie wiedzy metodologicznej. Zajęcia odbywały się w formie wykładów, seminariów tematycznych oraz warsztatów. Oprócz tych formalnie zorganizowanych zajęć, podczas trwania Szkoły, młodzi pedagodzy mieli także wiele okazji do konsultacji i rozmów z zaproszonymi profesorami. Te nieformalne konsultacje odbywały się w różnych miejscach (na spacerach, podczas przerwy na kawę, w trakcie obiadu lub kolacji), a także w różnym czasie (wczesnym rankiem, późnym wieczorem, nocą...). Spotkania te dawały sposobność rozmowy z Mistrzami, umożliwiały zadawanie pytań i wspólne poszukiwanie rozwiązań problemów nurtujących początkujących badaczy. Nic dziwnego, że są bardzo cenioną przez uczestników formą uczenia się.

XXIV Letnią Szkołę Młodych Pedagogów otworzyły prof. M. Dudzikowa wraz z prof. Haliną Rusek, dziekanem Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji. O tym, *Jak to jest być gospodarzem Szkoły*, o przejściu drogi „od magistra do profesora”, opowiadał uczestnik wielu

Szkół, a dziś prodziekan ds. Nauki Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie, dr hab. Zenon Gajdzica. Wspomnienia te, okraszone anegdotami, wprowadziły uczestników w klimat Szkoły, przekonując o sensowności naukowego zaangażowania oraz motywując do pracy i działania.

Tradycją „pierwszego dnia” Szkoły, podkreślającą jej cykliczny charakter, jest rytuał przekazania insygniów Gospodarza Szkoły kolejnemu organizatorowi. Insygnia zostały przekazane dziekanowi Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej – prof. Ryszardowi Berze i mgr. Bartoszoowi Dąbrowskiemu, przyszłemu sekretarzowi Szkoły. Wykład Inauguracyjny pt. *Dylematy i pseudodylematy metodologiczne pedagogiki i pedagogów* wygłosił prof. Tadeusz Lewowicki.

Zwyczajem Szkoły „pierwszy dzień” jest czasem wprowadzenia w problematykę, omówienia kwestii merytorycznych przygotowanych przez młodzież tekstów wystąpień, a także czasem na bliższe poznanie się i integrację podczas wieczoru inauguracyjnego.

Wykłady Mistrzów otworzył prof. Adam Grobler (Uniwersytet Opolski). W swoim wystąpieniu poruszył problematykę eklektyzmu i pluralizmu w badaniach jakościowych. Z kolei o metodologii teorii ugruntowanej, o jej założeniach, technicznych aspektach użycia, a także jej odmianach i różnicach w podejściach i poglądach badaczy opowiadał prof. Krzysztof Konecki (UŁ).

W kolejnym dniu prof. Dorota Klus-Stańska (UG) w wykładzie zatytułowanym *Dyskurs i jego analiza – między*

szansą na rekonstrukcję myślenia a jałowością pojęcia-wytrycha przedstawiła ewolucję, zwiększenie zakresu znaczenia i zmianę treści pojęcia „dyskurs”, odwołując się do źródeł teoretycznych strukturalizmu, poststrukturalizmu i hermeneutyki.

Prof. Maria Czerepaniak-Walczak (Uniwersytet Szczeciński) wygłosiła referat *Badanie w działaniu. Co o nim wiemy i czego nie wiemy?* Uczestnicy mieli okazję dowiedzieć się między innymi tego, że badanie w działaniu jest procedurą poznania i zmiany, sprzyjającą integracji myślenia i działania, analizą i refleksją nad własną intencjonalną praktyką, jest działaniem zbiorowym, szczególnym typem uczestnictwa, a także jest opatrzone samooceną. Nie jest natomiast eksperymentem naukowym, sprawozdaniem z własnej praktyki, pamiętnikiem czy też referowaniem „tego, co robię”. Referentka przedstawiła także proces i cykl badania w działaniu.

Wystąpienie prof. Teresy Bauman (UG) było swoistego rodzaju „poradnikiem” poruszania się po metodologii jako „dużej niewiadomej dla młodego pedagoga”. W wykładzie zatytułowanym *Badania ilościowe czy/lub/i jakościowe?... czyli nie dajmy się zwariować* uczona zwracała uwagę na konieczność spójności w procedurze badawczej, na niezbędność doboru metod i technik wynikających z postawionego problemu badawczego. Kolejny wykład, przedstawiony przez prof. Leszka Korporowicza (UJ), dotyczył procedur jakościowych w badaniach międzykulturowych.

Prof. Elżbieta Tarkowska (IFiS PAN) opowiadała o badaniach uczestniczących. W swoim wystąpieniu *Badania uczestniczące – wiedza z pierwszej ręki* zastana-

wiała się nad tym, czy możliwe jest partnerstwo w tego typu badaniach, jak bardzo można skrócić dystans między badaczem a badanym, zwracała także uwagę na to, że badanie uczestniczące powinno być traktowane jako badanie „z ludźmi”, a nie „tylko o ludziach”.

Wykład prof. Mieczysława Malewskiego (Dolnośląska Szkoła Wyższa), zatytułowany *Procesy paradygmatycznych przejść w naukach edukacyjnych. Na przykładzie andragogiki*, dotyczył zmian w epistemologicznym i metodologicznym wymiarze poznania naukowego. Referent mówił o tym, jak „pracuje” paradygmat, dowodził, że metodologiczne przełomy w nauce i zmiana wzorów praktyk badawczych są zawsze następstwem zmieniających się uwarunkowań społecznych, ekonomicznych i kulturowych. Zwracał uwagę na to, że paradygmat nie jest „czymś”, co możemy sami ustalić pomiędzy sobą, lecz rodzajem „imperatywu kulturowego”, który badacze muszą respektować pod groźbą utraty kontaktu z rzeczywistością.

Podczas trwania Szkoły mieliśmy także okazję uczestniczyć w wielu ciekawych warsztatach metodologicznych. Zajęcia warsztatowe zostały poprowadzone przez: prof. Danutę Urbaniak-Zajac (UŁ) na temat obiektywnej hermeneutyki, prof. Kaję Kaźmierską (UŁ) o metodzie biograficznej i wywiadzie narracyjnym, prof. Urszulę Szuścik (UŚI) na temat rysunku dziecka w kategorii tworzenia przez nie znaku plastycznego, oraz przez dr. Sławomira Krzychałę (Dolnośląska Szkoła Wyższa) o metodzie dokumentarnej, służącej rejestrowaniu i analizie szkolnej codzienności.

Wymienieni prelegenci, oprócz wykładów i warsztatów, prowadzili także „seminaria z tematem” skierowane do osób szczególnie zainteresowanych proponowaną tematyką. Ponadto prof. Dariusz Kubinowski (UMCS) zaprosił uczestników do dyskusji na temat swojej książki *Jakościowe badania pedagogiczne. Filozofia, metodyka, ewaluacja*. Rozmowa toczyła się wokół postawionego przez autora pytania o to, czy można mówić o swoistości perspektywy pedagogicznej w badaniach jakościowych?

Zwyczajem Szkoły są spotkania z organizatorami w ich „uczelnianych murach”. W „dniu cieszyńskim” młodzi pedagodzy, w Sali Senackiej Ratusza Urzędu Miasta, spotkali się z burmistrzem Cieszyna dr. inż. Bogdanem Fickiem. W tym miejscu mieliśmy także okazję wysłuchać wykładu prof. Aliny Szczurek-Boruty pt. *Konformizm czy emancypacja – jak praktyka życia codziennego kształtuje tożsamość Śląska Cieszyńskiego?*

Podczas wizyty w gmachu Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji UŚI, w Cieszynie wysłuchaliśmy wykładów prof. Haliny Rusek pt. *Pogranicze w oglądzie antropologicznym – perspektywy badawcze* oraz prof. Katarzyny Olbrycht na temat *Miejsca szkoły w edukacji kulturalnej – w kręgu paradoksów i dylematów*. Pobyt w Cieszynie zakończył się chwilami relaksu i odpoczynku podczas spacerów szlakiem cieszyńskich zabytków i wycieczką po czeskiej stronie miasta.

Dopełnieniem profesorskich wykładów były plenarne wystąpienia młodych, czyli tzw. *Gielda (P) różności*. Tegoroczne wystąpienia *Gieldy* zostały podzielone

na trzy bloki tematyczne, mianowicie: *Koncepcje badań*, *Wyniki badań* i *Ramy metodologiczne*. O swoich koncepcjach badań opowiedzieli: dr Alicja Korzeniecka-Bondar (Uniwersytet w Białymstoku), dr Mirosława Nyczaj-Drag (UZ), mgr Izabela Szczepniak-Wiecha (Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków), mgr Celina Czech (UAM), mgr Maciej Sokołowski-Zgid (Uniwersytet Szczeciński), dr Anna Soroka-Fedorczuk (UZ), mgr Maria Serafinowicz (Uniwersytet Szczeciński), mgr Magdalena Kukcińska (UKW).

W grupie uczestników opowiadających o swoich przeprowadzonych badaniach znaleźli się: mgr Magdalena Czubak-Koch (Dolnośląska Szkoła Wyższa), mgr Jarosław Jędrza (UG), dr Ewa Bochno (UZ), mgr Anna Babicka (Uniwersytet Szczeciński), dr Alicja Tupieka-Buszmak (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), mgr Beata Kunat (Uniwersytet w Białymstoku), mgr Karolina Sobot (UMCS), dr Beata Zięba-Kołodziej (PWSZ, Tarnobrzeg).

W tematykę „ram metodologicznych” wpisali się: mgr Maksymilian Chutorąński (Uniwersytet Szczeciński), mgr Jacek Moroz (Uniwersytet Szczeciński), mgr Karolina Starego (UG), mgr Łukasz Skryplonek (Uniwersytet Szczeciński), mgr Aneta Makowska (Uniwersytet Szczeciński), mgr Mateusz Marciniak (UAM), mgr Aneta Pepaś (UMCS).

Po każdym cyklu prezentacji uczestnicy Szkoły nominowali dwie osoby do *Nagrody Auditorium*. W tym roku przyznano je mgr. C. Czech i mgr Ł. Skryplonkowi. Tradycyjnie podczas trwania Szkoły wyłaniane są także osoby do nagród w kategorii *Twórczy Szum* i *Twór-*

czy Szumek. Pierwszą otrzymał Sebastian Ciszewski za pomoc i zaangażowanie w organizację Szkoły oraz działania prowadzone podczas jej trwania. Natomiast nagroda *Twórczy Szumek* powędrowała do J. Jendzy, który zaskakiwał wszystkich dociekliwością stawianych pytań.

Letnia Szkoła Młodych Pedagogów to nie tylko czas spędzony na wykładach, seminariach i warsztatach. Oddając jej atmosferę, warto wspomnieć o mniej oficjalnych formach aktywności uczestników. Młodzi pedagodzy potrafią łączyć ciężką pracę z dobrą zabawą. Dr Bartłomiej Gołek przygotował wieczór poetycko-muzyczny *Przychodzimy, odchodzimy. Spotkanie z Piotrem Skrzyneckim*. Po całym dniu rzeczowych dyskusji wieczór ten został uznany przez uczestników za „czas magiczny”. Niektórzy młodzi pedagodzy potrafili podczas tych kilku dni znaleźć chwile czasu i dość energii, aby przygotować drugą edycję kabaretu LSMP *Beche-co*. Tegoroczne przedstawienie, które odbyło się w ostatnim dniu Szkoły, nosiło tytuł *Z metodologii soltysa Szezuji*.

XXIV Letnia Szkoła Młodych Pedagogów, dzięki zaproszonym Profesorom, ciekawej i ważnej dla młodych adeptów nauki tematyce, a także dzięki sprawnej organizacji i serdecznej atmosferze, zapisze się w pamięci uczestników jako szczególny czas zdobywania wiedzy i nowych znajomości. A kolejna, XXV LSMP zostanie zorganizowana przez Wydział Pedagogiki i Psychologii UMCS w Lublinie.

Magdalena Czubak-Koch